

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. liepos 5 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Alės Bukaviniienės (pranešėja), Donato Šerno (kolegijos pirmininkas) ir Jūratės Varanauskaitės, teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal **trečiojo asmens P. S.** kasacinį skundą dėl Lietuvos apeliacinio teismo 2022 m. lapkričio 29 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal pareiškėjo A. S. atskirąjį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo 2022 m. spalio 18 d. nutarties, kuria atsisakyta tvirtinti A. S. finansinį reikalavimą bankrutuojančios uždarosios akcinės bendrovės „Open Banking LT“ bankroto byloje.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių kreditoriaus reikalavimo tvirtinimą juridinių asmenų nemokumo procese, aiškinimo ir taikymo.
2. Vilniaus apygardos teismo 2021 m. lapkričio 15 d. nutartimi UAB „Open Banking LT“ iškelta bankroto byla, ji įsiteisėjo 2022 m. sausio 27 d.
3. Nemokumo administratorius 2022 m. rugsėjo 29 d. pateikė prašymą patikslinti kreditorių finansinius reikalavimus ir patvirtinti A. S. 429 778,41 Eur finansinį reikalavimą. A. Ž. nemokumo administratoriui nurodė, kad finansinį reikalavimą perleido naujam kreditoriui A. S. Nemokumo administratorius 2022 m. rugsėjo 12 d. A. S. išsiuntė pasiūlymą pateikti savo finansinį reikalavimą. A. S. 2022 m. rugsėjo 28 d. pateikė prašymą nemokumo administratoriui patvirtinti 429 778,41 Eur reikalavimą, kurį sudaro 232 000 Eur skola, 114 258,41 Eur palūkanų ir 83 520 Eur delspinigių.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

4. Vilniaus apygardos teismas 2022 m. spalio 18 d. nutartimi A. S. finansinio reikalavimo BUAB „Open Banking LT“ bankroto byloje netvirtino.
5. Teismas nustatė, kad teismo nutartis dėl UAB „Open Banking LT“ bankroto bylos iškėlimo įsiteisėjo 2022 m. sausio 27 d. Ši nutartis paskelbta Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – AVNT) interneto svetainėje. A. S. prašymą įtraukti į kreditorių sąrašą pateikė 2022 m. rugsėjo 28 d., t. y. po aštuonių mėnesių. Taigi pareiškėjas praleido Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo (toliau – JANĮ) 41 straipsnio 2 dalyje nustatytą terminą.
6. Pareiškėjas neginčijo praleidęs terminą reikalavimui pareikšti, nurodė tokio termino praleidimo aplinkybes (priežastis), tačiau atnaujinti termino neprašė. Teismo vertinimu, pareiškėjo nurodytos aplinkybės dėl vagystės iš jo automobilio nesudaro pagrindo spręsti, kad šis įvykis laikytinas objektyvia (nuo jo valios nepriklausoma) priežastimi, sukludžiusia laiku kreiptis į nemokumo administratorių dėl reikalavimo pareiškimo. Iš pareiškėjo pareiškimo galima spręsti, kad apie galimybę kreiptis dėl jo įtraukimo į UAB „Open Banking LT“ kreditorių sąrašą jis žinojo dar iki 2022 m. balandžio 5 d. – 2022 m. balandžio 6 d. įvykio (automobilio priekinių žibintų vagystės).
7. Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad finansinio reikalavimo pagrįstumo klausimas sprendžiamas tik tuomet, kai yra priimtas sprendimas atnaujinti pareiškėjui praleistą terminą tokiam reikalavimui pateikti. Neatnaujinus termino finansiniam reikalavimui pareikšti, nėra pagrindo svarstyti ir pareiškėjo finansinio reikalavimo pagrįstumo klausimo.
8. Lietuvos apeliacinis teismas 2022 m. lapkričio 27 d. nutartimi Vilniaus apygardos teismo 2022 m. spalio 18 d. nutartį panaikino ir klausimą išsprendė iš esmės – atnaujino pareiškėjui terminą finansiniam reikalavimui UAB „Open Banking LT“ bankroto byloje pareikšti ir patvirtino jo antros eilės 429 778,41 Eur finansinį reikalavimą, susidedantį iš 232 000 Eur skolos, 114 258,41 Eur palūkanų ir 83 520 Eur delspinigių.
9. Apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad nemokumo administratorius netinkamai vykdė jam pavestas funkcijas, susijusias su informacijos teikimu AVNT. Vilniaus apygardos teismo 2021 m. lapkričio 15 d. nutartimi UAB „Open Banking LT“ buvo iškelta bankroto byla. Paskirtam nemokumo administratoriui šia nutartimi buvo pavesta atlikti JANĮ 27, 32 ir 33 straipsniuose nurodytus veiksmus, pateikti priežiūros institucijai

informaciją apie teismui pateiktus pareiškimus dėl nemokumo bylos iškėlimo, priimtas nutartis ir sprendimus. Iš bankroto byloje esančių duomenų (AVNT darbuotojo 2022 m. gegužės 30 d. elektroninio laiško) matyti, kad apie nutarties įsiteisėjimą nemokumo administratorius pranešė tik 2022 m. gegužės 27 d. Terminas UAB „Open Banking LT“ kreditorių finansiniams reikalavimams, atsiradusiems iki bankroto bylos iškėlimo, pareikšti baigėsi 2022 m. birželio 27 d., nes apie nutarties iškelti bankroto bylą įsiteisėjimą viešai buvo paskelbta 2022 m. gegužės 27 d.

10. 2022 m. rugsėjo 28 d. A. S. kreipėsi į UAB „Open Banking LT“ nemokumo administratorių, kad šis inicijuotų jo įtraukimą į kreditorių sąrašą su 429 778,41 Eur reikalavimu. Pareiškėjas nežymiai (3 mėnesius) praleido terminą UAB „Open Banking LT“ kreditoriaus finansiniams reikalavimams, atsiradusiems iki bankroto bylos iškėlimo, pareikšti.
11. Apeliacinės instancijos teismas vertino tai, kad 2022 m. balandžio 28 d. nutartimi A. Ž. su 232 000 Eur finansiniu reikalavimu buvo įtrauktas į BUAB „Open Banking LT“ antros eilės kreditorių sąrašą. 2022 m. birželio 7 d. įsiteisėjo 2022 m. gegužės 26 d. nutartis, kuria, patikslinus kreditorių sąrašą, A. Ž. buvo išbrauktas iš kreditorių sąrašo. BUAB „Open Banking LT“ nemokumo administratorius, 2022 m. rugsėjo 2 d. gavęs buvusio kreditoriaus A. Ž. elektroninį laišką, paaiškinantį kreditoriaus reikalavimo atsisakymo aplinkybes, 2022 m. rugsėjo 12 d. pareiškėjui, kaip naujam kreditoriui, elektroniniu paštu išsiuntė pasiūlymą pateikti finansinį reikalavimą BUAB „Open Banking LT“ bankroto byloje. Tai, kad pareiškėjas pateikė nemokumo administratoriui finansinį reikalavimą BUAB „Open Banking LT“ bankroto byloje 2022 m. rugsėjo 28 d., patvirtina pareiškėjo rūpestingumą, nes nuo nemokumo administratoriaus pranešimo dienos pareiškėjas nepraleido 30 dienų termino. Šių aplinkybių visuma sudaro teisinį pagrindą atnaujinti terminą reikalavimui pareikšti.
12. Spręsdamas dėl pareiškėjo reikalavimo patvirtinimo, apeliacinės instancijos teismas nurodė, jog byloje yra pakankamai duomenų, kad būtų galima klausimą išspręsti iš esmės ir patvirtinti šį finansinį reikalavimą, siekiant užtikrinti bankroto proceso operatyvumą ir ekonomiškumą.
13. Apeliacinės instancijos teismo vertinimu, tarp UAB „Open Banking LT“ ir A. Ž. susiklostė paskolos teisiniai santykiai. 2017 m. rugsėjo 19 d. tarp A. Ž. ir UAB „Open Banking LT“ sudaryta paskolos sutartis (toliau – Paskolos sutartis). Mokėjimo nurodymai, atlikti nuo 2017 m. rugsėjo 20 d. iki 2017 m. spalio 9 d., patvirtina, kad 232 000 Eur dydžio paskola buvo realiai suteikta. Byloje nėra duomenų, kad ši paskola buvo grąžinta. Reikalavimo perleidimo sutartimi reikalavimo teisę į skolininkę UAB „Open Banking LT“ pagal 2017 m. rugsėjo 26 d. paskolos sutartį su visais iš paskolos sutarties kylančiais įsipareigojimais perėjo pareiškėjui A. S.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimų į jį teisiniai argumentai

14. Trečiasis asmuo P. S. kasaciniame skunde prašo panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo 2022 m. lapkričio 29 d. nutartį ir perduoti bylą nagrinėti iš naujo pirmosios instancijos teismui. Kasacinis skundas grindžiamas šiais pagrindiniais argumentais:
  - 14.1. Skundžiama nutartimi pažeista JANĮ 41 straipsnio 4 dalis, 42 straipsnio 1 dalis ir Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) nuostatos, reglamentuojančios apeliacinės instancijos teismo kompetenciją. Pirmosios instancijos teismo priimta tarpinė nutartis, kuria buvo nuspręsta netvirtinti kreditoriaus reikalavimo, nesant pagrindo atnaujinti terminą kreditoriaus reikalavimui pareikšti ir nenagrinėjant pareiškėjo reikalavimo pagrįstumo. Apskundus tarpinę nutartį, apeliacinės instancijos teismas priėmė skundžiamą nutartį, kuria pasisakė dėl pareiškėjo reikalavimo pagrįstumo ir nusprendė jį patvirtinti. Taigi skundžiama nutartimi apeliacinės instancijos teismas neturėjo teisės išspręsti A. S. reikalavimo pagrįstumo, kai pirmosios instancijos teisme pareiškėjo reikalavimo pagrįstumo klausimas nebuvo nagrinėtas.
  - 14.2. Skundžiama nutartimi pažeista Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.107 straipsnio 1 dalis, 6.109 straipsnio 1 dalis, 6.125 straipsnio 1 dalis, 6.129 straipsnio 1 dalis. Pareiškėjas savo reikalavimą kildina iš Paskolos sutarties ir 2021 m. gegužės 31 d. reikalavimo teisių perleidimo sutarties tarp A. S. ir A. Ž. Kaip matyti iš 2019 m. liepos 4 d. susitarimo, BUAB „Open Banking LT“ prievolės iš Paskolos sutarties buvo sumažintos iki 105 123 Eur. Skundžiama nutartimi ši aplinkybė nebuvo įvertinta. Nepaisant to, 2021 m. birželio 10 d. A. Ž. papildomai pasirašė patvirtinimą dėl visų reikalavimų BUAB „Open Banking LT“ atsisakymo, juo patvirtino, kad „besąlygiškai ir neatšaukiamai atsisako iki šio patvirtinimo įsigaliojimo atsiradusių“ reikalavimų BUAB „Open Banking LT“.
  - 14.3. 2021 m. birželio 10 d. reikalavimo atsisakymo momentu BUAB „Open Banking LT“ nieko nežinojo apie 2021 m. gegužės 31 d. reikalavimo teisių perleidimo sutartį ir nedavė jokio sutikimo dėl šios sutarties, todėl A. Ž. pagrįstai laikė kreditoriumi, kuris atleidžia bendrovę nuo prievolių iš Paskolos sutarties. Todėl BUAB „Open Banking LT“ prievolės iš Paskolos sutarties yra pasibaigusios ir A. S. pareikštas reikalavimas yra nepagrįstas.
  - 14.4. Skundžiama nutartimi pažeista Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnio 1 dalis ir CPK 42 straipsnio 1 dalis. Priimant skundžiamą nutartį trečiojo asmens teisė dalyvauti apeliacijos procese dėl pareiškėjo pareikšto reikalavimo ir pasisakyti dėl jo reikalavimo pagrįstumo buvo nepagrįstai apribota. Trečiasis asmuo teikė atsiliepimą į pareiškėjo atskirąjį skundą, kuriame nurodė aplinkybes dėl to, kad pareiškėjo reikalavimas negali būti pripažintas pagrįstu, nes jis yra kildinamas iš prievolių, kurios yra pasibaigusios. 2022 m. lapkričio 10 d. nutartimi trečiojo asmens atsiliepimą į pareiškėjo atskirąjį skundą buvo atsisakyta priimti tuo pagrindu, kad trečiasis asmuo buvo įvertintas kaip nesantis BUAB „Open Banking LT“ kreditoriui, todėl neturintis teisės pateikti atsiliepimo.
  - 14.5. Apeliacinės instancijos teismo 2023 m. sausio 20 d. nutartimi ir pirmosios instancijos teismo 2023 m. sausio 25 d. nutartimi buvo pripažinta, kad teismas padarė klaidą, nes trečiasis asmuo P. S. yra BUAB „Open Banking LT“ kreditorius dar nuo 2022 m. balandžio 28 d., o tai reiškia, kad nuo šios dienos trečiasis asmuo turi suinteresuotumą bei teisę būti išklausytas vertinant, ar A. S. reikalavimas yra pagrįstas. Vis dėlto 2023 m. sausio 20 d. nutartis ir 2023 m. sausio 25 d. nutartis buvo priimtos aiškiai pavėluotai ir jau egzistuojant skundžiamai nutarčiai, iki kurios priėmimo trečiajam asmeniui buvo sutrukdyta pateikti argumentus dėl A. S. reikalavimo nepagrįstumo.
15. Atsakovė BUAB „Open Banking LT“ atsiliepime į kasacinį skundą prašo atmesti trečiojo asmens P. S. kasacinį skundą ir Lietuvos apeliacinio teismo 2022 m. lapkričio 29 d. nutartį palikti nepakeistą. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais pagrindiniais argumentais:
  - 15.1. Iki 2022 m. balandžio 28 d. nutarties A. Ž. ir (ar) A. S. nebuvo pranešę atsakovei apie į ją perleistas reikalavimo teises. 2022 m. gegužės 13 d. A. Ž. paprašė atsakovės nemokumo administratoriaus panaikinti jo reikalavimą. 2022 m. gegužės 20 d. A. Ž. atsakovės nemokumo administratoriui pateikė prašymą kreiptis į teismą dėl jo išbraukimo iš atsakovės kreditorių sąrašo, jame nurodė, kad kreditoriaus reikalavimą buvo pateikęs dėl „techninės klaidos“. Dėl nurodytų aplinkybių Vilniaus apygardos teismo 2022 m. gegužės 26 d. nutartimi A. Ž. savo paties prašymu buvo išbrauktas iš atsakovės kreditorių sąrašo.
  - 15.2. Taigi, Vilniaus apygardos teismo 2022 m. balandžio 28 d. nutartimi buvo patikrintas ir patvirtintas finansinio reikalavimo pagrįstumas pagal Paskolos sutartį. Teismas laikė reikalavimą pagrįstu, t. y. kad atsakovė nėra įvykdžiusi savo prievolių pagal Paskolos sutartį. Jeigu priimdama šią nutartį teismas būtų nustatęs, kad A. Ž. neturi reikalavimo teisės dėl jos perleidimo kitam asmeniui, tai būtų privalejęs netvirtinti finansinio reikalavimo ne dėl to, kad jis neegzistuoja, bet tik dėl to, kad jis priklauso kitam asmeniui ir šis nėra pareiškęs prašymo jį patvirtinti.
  - 15.3. Apeliacinės instancijos teismas, nagrinėdamas atskiruosius skundus, turi teisę panaikinti skundžiamą nutartį ir išspręsti klausimą iš esmės. Formalus finansinio reikalavimo nepatvirtinimas prieštarautų teisingumui, nemokumo proceso efektyvumui ir kreditorių

lygiateisiškumo principams bei neatitiktų bankroto proceso paskirties ir tikslo. Pareiškėjo reikalavimo pagrindumas buvo ištirtas ir patvirtintas bankroto bylą nagrinėjančio teismo, vienintelė pasikeitusi aplinkybė bankroto procese buvo ta, kad pasikeitė tą reikalavimą turintis asmuo. Jeigu apeliacinės instancijos teismas būtų tik atnaujinęs terminą ir grąžinęs finansinio reikalavimo pagrindumo klausimą nagrinėti iš naujo pirmosios instancijos teismui, nesant jokių naujų aplinkybių, paneigiančių reikalavimo pagrįstumą, bankroto bylą nagrinėjantis teismas būtų turėjęs patvirtinti finansinį reikalavimą, o tai būtų tik užvilkinę patį bankroto procesą.

- 15.4. A. Ž. negalėjo atsisakyti to, ko neturėjo, nes jis visas teises pagal Paskolos sutartį perdėjo pareiškėjui, o atsakovei raštas dėl pretenzijų atsisakymo buvo išduotas vėliau. Trečiasis asmuo klaidina teismą, nes 2021 m. birželio 10 d. patvirtinime dėl pretenzijų atsisakymo nėra nurodyta, kad yra atsisakoma reikalavimų pagal Paskolos sutartį. 2021 m. birželio 10 d. A. Ž. neatleido atsakovės nuo prievolės pagal Paskolos sutartį, nes negalėjo atleisti nuo prievolės, į kurios įvykdymą teises jau buvo perdėjęs ir tokia prievolė nebuvo aiškiai nurodyta atleidžiant atsakovę nuo kitų prievolių įvykdymo.
- 15.5. Trečiasis asmuo nebuvo atsakovas ar ieškovas (pareiškėjas) byloje dėl pareiškėjo reikalavimo tvirtinimo, t. y. neturėjo tiesioginio suinteresuotumo bylos baigtimi. Trečiasis asmuo dar 2022 m. rugsėjo 23 d. bankroto bylą nagrinėjančiam teismui pateikė prašymą priimti visų jo turimų reikalavimų atsisakymą ir atsakovės bankroto bylą nutraukti, nes įmonė jokių, taigi ir jo, kreditorių reikalavimų nebenturi. Trečiojo asmens P. S. 2022 m. rugsėjo 23 d. prašymo turinys ir esmė pagrindžia tai, kad jis išreiškė valią dėl visų patvirtintų finansinių reikalavimų BUAB „Open Banking LT“ atsisakymo, nes, neatsisakius visų reikalavimų, nebūtų pagrindo prašyti nutraukti bankroto bylą, o būtent bylos nutraukimo jis ir siekė.
16. Pareiškėjas A. S. atsiliepimu į trečiojo asmens P. S. kasacinį skundą prašo jo netenkinti. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais pagrindiniais argumentais:
- 16.1. Apeliacinės instancijos teismas, nagrinėdamas atskiruosius skundus, turi teisę panaikinti skundžiamą nutartį ir išspręsti klausimą iš esmės. JANĮ įtvirtina specialias teisės normas skirtas operatyviam, greitam bankroto procesui, dėl to ir finansinio reikalavimo tvirtinimas sprendžiamas teismo nutartimi, jo išsprendimui nustatomi specialūs terminai, o ne teismo sprendimu. Apeliacinės instancijos teismas gali priimti naują sprendimą ar išspręsti klausimą iš esmės, savo sprendimą grįsdamas aplinkybėmis, kurios nebuvo tirtos pirmosios instancijos teisme.
- 16.2. Trečiasis asmuo klaidina teismą, nes 2021 m. birželio 10 d. patvirtinime dėl pretenzijų atsisakymo nėra nurodyta, kad yra atsisakoma reikalavimų pagal Paskolos sutartį. A. Ž. neatleido BUAB „Open Banking LT“ nuo prievolės pagal Paskolos sutartį, nes negalėjo atleisti nuo prievolės, į kurios įvykdymą teises jau buvo perdėjęs ir tokia prievolė nebuvo aiškiai nurodyta atleidžiant atsakovę nuo kitų prievolių įvykdymo.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl kreditoriaus reikalavimo tvirtinimo tvarkos juridinių asmenų nemokumo procese

17. Byloje keliamas klausimas dėl kreditoriaus reikalavimo tvirtinimo juridinio asmens nemokumo procese tvarkos.
18. JANĮ 41 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad kreditoriai savo reikalavimus ir jų pagrindimo dokumentus per 30 dienų nuo teismo nutarties iškelti nemokumo bylą paskelbimo priežiūros institucijos interneto svetainėje dienos pateikia paskirtam nemokumo administratoriui, taip pat nurodo, kaip yra užtikrintas šių reikalavimų įvykdymas. Nemokumo administratorius patikrina kreditoriaus reikalavimo teisės pagrindimo dokumentus ir ne vėliau kaip per 30 dienų nuo reikalavimų pateikimo termino pabaigos perduoda kreditorių reikalavimus tvirtinti teismui ir prideda savo nuomonę dėl kreditorių reikalavimų pagrįstumo (JANĮ 41 straipsnio 2 dalis).
19. Kreditorių reikalavimus tvirtina teismas. Teismas ne vėliau kaip per 20 dienų nuo kreditorių reikalavimų gavimo dienos patvirtina kreditorių reikalavimus, kurie yra neginčijami (JANĮ 42 straipsnio 1–2 dalys). Taigi kreditoriai reikalavimus nemokumo procese reiškia ne tiesiogiai teismui, bet nemokumo administratoriui, kuris, pateikęs teismui argumentuotą nuomonę dėl pareikštų reikalavimų pagrįstumo, teikia juos tvirtinti arba prašo netvirtinti.
20. Esminis kreditorių reikalavimų pagrįstumo vertinimas atliekamas pirmosios instancijos teisme, kuriam nemokumo administratorius ir teikia savo argumentuotą poziciją dėl pareikštų kreditorių reikalavimų. Pirmosios instancijos teismas, gavęs reikiamus duomenis, sprendžia, ar reikalavimas yra tinkamai pareikštas (nėra praleistas įstatyme nustatytas pareiškimo terminas), jis yra pagrįstas, pateikti jo pagrįstumą įrodantys duomenys. Įvertinęs šias aplinkybes, nemokumo bylą nagrinėjantis teismas priima sprendimą tvirtinti pareikštą reikalavimą arba jo netvirtinti. Asmenys, nemokumo procese turintys suinteresuotumą dėl pirmosios instancijos teismo nutarties, kuria išspręstas kreditoriaus reikalavimo tvirtinimo klausimas, turi teisę ją skusti atskiruoju skundu apeliacinės instancijos teismui (JANĮ 31 straipsnis).
21. Kasacinio teismo praktika dėl kreditorių reikalavimų skirstymo ir vertinimo pagal jų apibrėžtumo lygį ir jų įgyvendinimo etapą yra nuosekli ir suformuota (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. balandžio 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-160/2011 ir kt.). Viena iš tokių kreditorių reikalavimų rūšių teismų praktikoje yra nauji kreditorių reikalavimai, kurie nebuvo pareikšti iki nemokumo bylos iškėlimo skolininkui dienos. Tokiu atveju teismui perduodamas kreditoriaus reikalavimas bei jį patvirtinantys dokumentai, o teismas sprendžia, ar reikalavimas yra visiškai ar iš dalies pagrįstas, ir jį visiškai ar iš dalies patvirtina arba atsisako tvirtinti. Toks kreditoriaus pareikštas reikalavimas pagal savo teisinę prigimtį atitinka ieškinį, kuris, jei skolininkui nebūtų iškelta bankroto byla, būtų pareiškiamas ir nagrinėjamas savarankiškoje civilinėje byloje. Tokio kreditoriaus reikalavimo tvirtinimo procedūra pagal savo teisinę prigimtį atitinka civilinės bylos nagrinėjimą, kurio metu siekiama išsiaiškinti, ar kreditorius turi reikalavimo teisę į bankrutuojančią įmonę, o priimta teismo nutartis dėl kreditoriaus reikalavimo tvirtinimo atitinka teismo sprendimą, kuriuo iš esmės atsakoma į kreditoriaus materialinį teisinį reikalavimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. balandžio 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-160/2011).
22. Pirmosios instancijos teismas atsisakė tvirtinti A. S. reikalavimą, nustatęs, kad jis pateiktas praleidus JANĮ 41 straipsnio 2 dalyje nustatytą terminą, ir nurodė, kad finansinio reikalavimo pagrįstumo klausimas sprendžiamas tik tuomet, kai yra priimtas sprendimas atnaujinti pareiškėjui praleistą terminą tokiam reikalavimui pateikti. Teismas padarė išvadą, kad, atnaujijus termino reikalavimui pareikšti, nėra pagrindo svarstyti ir jo pagrįstumo klausimo.
23. Apeliacinės instancijos teismas, išnagrinėjęs A. S. atskirąjį skundą, atnaujino praleistą terminą ir remdamasis tuo, jog byloje yra pakankamai duomenų, kad būtų galima klausimą išspręsti iš esmės ir patvirtinti šį reikalavimą, siekiant užtikrinti bankroto proceso operatyvumą ir

ekonomiškumą, išsprendė reikalavimo tvirtinimo pagrįstumo klausimą ir jį patvirtino.

24. Teisėjų kolegijos vertinimu, kasaciniame skunde pagrįstai argumentuojama, kad, pirmosios instancijos teismui nusprendus netvirtinti pareiškėjo reikalavimo dėl praleisto jo pareiškimo termino, apeliacinės instancijos teismas neturėjo teisės išspręsti šio reikalavimo iš esmės, nes pirmosios instancijos teisme reikalavimo pagrįstumo klausimas nebuvo nagrinėtas. Taip buvo pažeista JANĮ nustatyta kreditorių reikalavimų tvirtinimo nemokumo procese tvarka ir suvaržyta suinteresuotų asmenų teisė į apeliaciją dėl pirmosios instancijos teismo nutarties, kuria išspręstas kreditoriaus reikalavimo tvirtinimo klausimas.
25. Nagrinėjamu atveju apeliacinės instancijos teismo atskirojo skundo nagrinėjimo ribas sudarė tik klausimas, ar pirmosios instancijos teismas teisingai taikė įstatymo nuostatas, reglamentuojančias kreditoriaus reikalavimo pareiškimo terminą, ir negalėjo spręsti klausimo dėl šio reikalavimo pagrįstumo. Tačiau apeliacinės instancijos teismas, išspręsdamas ir klausimą dėl A. S. reikalavimo, kurio pagrįstumas nebuvo iš viso nagrinėtas pirmosios instancijos teisme, peržengė atskirojo skundo ribas (CPK 320 straipsnio 1 dalis, 338 straipsnis).
26. Priešingos išvados neleidžia daryti ir apeliacinės instancijos teismo nutartyje nurodyti motyvai dėl nemokumo proceso operatyvumo ir ekonomiškumo užtikrinimo. Teisėjų kolegija sutinka, kad minėtų bendrųjų civilinio proceso principų taikymas juridinių asmenų nemokumo procese yra reikšmingas ir svarbus užtikrinant jo veiksmingumą (JANĮ 1 straipsnio 1 dalis). Tačiau šių principų taikymas turi būti derinamas su JANĮ nustatytais privalomomis taisyklėmis, reglamentuojančiomis konkrečių procedūrų šiame procese atlikimą. Kreditorių reikalavimo tvirtinimo procedūra yra detalai reglamentuota įstatyme ir jos laikymasis yra teisėto nemokumo proceso užtikrinimo sąlyga, todėl ji turi būti atliekama pagal įstatyme nustatytą tvarką.
27. Remdamasi nurodytais motyvais, teisėjų kolegija nusprendžia, kad nagrinėjamu atveju apeliacinės instancijos teismas netinkamai taikė kreditoriaus reikalavimo tvirtinimą reglamentuojančias JANĮ normas, todėl skundžiama nutartis yra neteisėta ir naikintina.
28. Kasaciniame skunde trečiasis asmuo taip pat kelia klausimus dėl pareiškėjo pareikšto reikalavimo materialinio pagrįstumo ir trečiojo asmens teisės į teisingą teismą pažeidimo. Teisėjų kolegijos vertinimu, išsprendus klausimą dėl ginčo esmės (apeliacinės instancijos teismo nutarties neteisėtumo), kiti kasaciniame skunde keliami klausimai nėra atskirai vertinami. Šiuos argumentus trečiasis asmuo turėtų reikšti pirmosios instancijos teismui, kuriame bus sprendžiamas klausimas dėl pareiškėjo reikalavimo pavirtinimo BUAB „Open Banking LT“ bankroto byloje.

Dėl bylos procesinės baigties

29. Apibendrinama teisėjų kolegija nusprendžia, kad apeliacinės instancijos teismas neteisingai taikė JANĮ 41-42 straipsniuose nustatytas kreditorių reikalavimų tvirtinimą reglamentuojančias teisės normas ir priėmė nepagrįstą ir neteisėtą sprendimą patvirtinti pareiškėjo reikalavimą BUAB „Open Banking LT“ bankroto byloje, nors šio reikalavimo pagrįstumo klausimas pirmosios instancijos teisme nebuvo nagrinėtas. Atsižvelgdama į tai, teisėjų kolegija padaro išvadą, kad dėl padaryto esminio proceso teisės normų pažeidimo, kuris negali būti pašalintas apeliacinės instancijos teisme, klausimas dėl pareiškėjo reikalavimo patvirtinimo perduodamas nagrinėti pirmosios instancijos teismui (CPK 360 straipsnis). Pirmosios instancijos teismas, nagrinėdamas bylą iš naujo, turi įvertinti su pareikšto A. S. reikalavimo pagrįstumu ir jo pareiškimo terminu susijusias aplinkybes.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 5 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Lietuvos apeliacinio teismo 2022 m. lapkričio 29 d. nutartį panaikinti ir perduoti spręsti klausimą dėl A. S. reikalavimo tvirtinimo bankrutuojančios uždarnosios akcinės bendrovės „Open Banking LT“ bankroto byloje Vilniaus apygardos teismui.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Alė Bukaviniene

Donatas Šernas

Jūratė Varanauskaitė